

Таким чином за результатами проведеного дослідження отримано нові дані про статистично достовірне погіршення рівня фізичного здоров'я військовослужбовців-операторів відповідно до тривалості їх служби, що є наслідком негативного впливу гіподинамічного режиму та несприятливих факторів військово-професійної діяльності.

Проведені дослідження підтвердили, що діюча система спеціальної фізичної підготовки військовослужбовців Повітряних Сил ЗС України функціонує без достатнього врахування специфіки їх військово-професійної діяльності і в повній мірі не забезпечує підтримання фізичного розвитку, здоров'я та професійного довголіття військово-службовців-операторів.

Список використаних джерел:

1. Апанасенко Г. Л. Эволюция биоэнергетики и здоровье человека / Г. Л. Апанасенко. Санкт-Петербург : Петрополис, 1992. 123 с.
2. Апанасенко Г. Л. Книга о здоровье. Киев: Медкнига, 2007. 132 с.
3. Пирогова Е. А. Влияние физических упражнений на работоспособность и здоровье человека / Е. А. Пирогова, Л. Я. Ивашенко, Н. П. Страпко. Киев : Здоровье, 1986. 152 с.
4. Пічугін М. Ф. Фізична підготовка жіночого контингенту Збройних Сил України в системі професійної діяльності: Навчально-методичний посібник / М. Ф. Пічугін, В. М. Романчук, С. В. Романчук [та ін.]. Житомир: ЖВІ НАУ, 2009. 160 с.
5. Фізична підготовка військовослужбовців в умовах реформування Збройних Сил України : звіт про НДР «Професіонал» / Ю. А. Бородін, В. М. Романчук, С. В. Романчук та ін. Житомир : ЖВІ НАУ, 2007. 57 с.

Янків І.Т.

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
Львівський державний університет фізичної культури*

РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ВИДІВ СПОРТУ В УКРАЇНІ

Інтелектуальні види спорту часто називають «інтелектуальний спорт», вони мають розвинену інфраструктуру і користуються широким схваленням в суспільстві, оскільки їх вважають не тільки альтернативою

азартних ігор, але і хорошим тренажером для розуму. Останнім часом спостерігається тенденція до видового розширення інтелектуального спорту. У 2005 році чотирма міжнародними спортивними федераціями, Всесвітньою федерацією бриджу (WBF), Міжнародною федерацією шахів (FIDE), Всесвітньою федерацією шашок (FMJD), Міжнародною федерацією го (IGF), була створена Міжнародна асоціація інтелектуальних видів спорту. У 2010 році Міжнародна федерація покеру (IFP) отримала статус асоційованого члена-спостерігача [3, с. 95-96].

З 2008 року проводяться Всесвітні інтелектуальні змагання в інтелектуальних видах спорту, що проводяться Міжнародною асоціацією інтелектуального спорту. Як і Олімпіади проводяться кожні 4 роки. Програма змагань складається з 5 інтелектуальних видів спорту: 10 – в шахах, 9 – в бриджі, 6 – в го, 5 – в шашках, 5 – в китайських шахах сянци. У Перших Всесвітніх інтелектуальних іграх взяли участь 4435 спортсменів з 143 країн [8].

Метою дослідження було аналіз розвитку інтелектуальних видів спорту в Україні.

Інтелектуальний спорт – це гра майстерності, де змагання ґрунтуються на певному типі інтелектуальних здібностей на відміну від фізичних вправ. До інтелектуальних видів спорту відносять шашки, шахи, го, сьогі, рендзю, сянци, нарди, бридж, покер. Інтелектуальні види спорту – це не просто настільні логічні ігри, а вже склалася система організації змагань і специфічної підготовки до них, які зазнали перетворень у вигляді створення глобальної мережі міжнародних спортивних федерацій з ієрархічною структурою управління. В результаті таких перетворень інтелектуальних ігор першими були засновані міжнародні спортивні федерації шахів (FIDE, 1924), шашок (FMJD, 1947), бриджу (WBF, 1958), го (IGF, 1982), сьогі (FESA, 1985) рендзю (RIF, 1989) і сянци (WXF, 1993).

Різновиди інтелектуальних видів спорту, які розвиваються в Україні:

Один з найбільш розповсюджений інтелектуальних видів спорту в Україні є шахи. Шахи – стратегічна гра на спеціальній дошці, з 64 клітинок за допомогою двох комплектів фігур. У цю гру грають мільйони людей по всьому світі. До складу Міжнародної федерації шахів ФІДЕ входить 161 країна [6].

Шашки – вид спорту, настільна гра між двома суперниками спеціальними круглими фішками (які теж називаються шашками) на дошці, розділеної на клітини-поля, поперемінно пофарбовані в темні і світлі

кольори [2]. До Міжнародної федерації шашок входять відділення 57 країн. В Україні поширені російські шашки і міжнародні (стокліткові) шашки.

Бридж – карткова інтелектуальна командна або парна гра. Спортивний Бридж – єдина з карткових ігор, визнана Міжнародним олімпійським комітетом як вид спорту [4]. За своєю складністю, захопливості і популярності бридж стоїть в одному ряду з такими інтелектуальними іграми, як шахи. Федерація спортивного бриджу охоплює 130 країн світу. В Україні спортивний бридж офіційно визнаний вид спорту. Він представлений у програмі Всесвітніх інтелектуальних ігор.

Сянці – настільна гра, китайський варіант шахів. Вона найпопулярніша настільна гра в Китаї, більше 200 мільйонів людей грають в цю гру. Всесвітня федерація Сянці охоплює 20 країн на 4 континентах світу. Сянці представлена у програмі Всесвітніх інтелектуальних ігор [1].

Го – стародавня китайська стратегічна настільна гра для двох гравців, поширена в країнах Східної Азії та, меншою мірою, в усьому світі. Гра з'явилась у Китаї понад 2 тисячі років тому. Професійно в го грають кілька тисяч гравців, організованих у професійні ліги, які існують в Японії, Китаї, Південній Кореї та на Тайвані.

На аматорському рівні в го грають мільйони гравців в Азії та у всьому світі. Міжнародна федерація го об'єднує 68 країн. Спортивний покер – це гра, у межах якої гравці змагаються в умінні прораховувати різні ймовірності, шанси вигрешної комбінації та оцінювати тактику суперника. Покер як картярська гра існує понад 500 років. В Україні спортивний покер було визнано офіційним видом спорту в 2018 році. Основна організація – Всеукраїнська федерація спортивного покеру [7].

Аналіз літератури та матеріалів федерацій, дає можливість визначити, що найбільш розвинений і поширений інтелектуальний вид спорту в Україні є шахи. Федерація шахів України налічує більше 14500 шахістів, які мають міжнародний рейтинг. Шахові осередки працюють у всіх областях України [6]. Шахи в Україні мають тисячолітню історію. Збірні команди України шахів мають значні досягнення на міжнародній арені. Чоловіча збірна України переможець Шахових олімпіад 2004, 2010, срібний призер 1996, 2016, бронзовий призер 1998, 2000, 2012 років, переможець Командного чемпіонату світу 2001, срібний призер 1993, 2015, бронзовий призер 2011, 2013 років, срібний призер Командного чемпіонату Європи 1992, 2019, бронзовий призер 2009, 2017 років.

Жіноча збірна України переможець Шахових олімпіад 2006, срібний призер 1992, 2008, 2018, бронзовий призер 2012, 2014, 2016 років, переможець Командного чемпіонату світу 2013, бронзовий призер 2007, 2009 років, переможець Командного чемпіонату Європи 1992, 2013, срібний призер 2015, бронзовий призер 2009, 2017 років. Чемпіон світу з шахів серед чоловіків Руслан Пономарьов 2002 рік. Чемпіонки світу з шахів Анна Ушеніна 2012 рік, Марія Музичук 2015 рік. Василь Іванчук чемпіон світ з бліц 2007 рік, чемпіон світу з рапіду 2016. Анна Музичук чемпіонка світу з бліцу і рапіду 2016 рік.

Федерація шашок України налічує більше 2000 рейтингових гравців. Шашкова федерація має менше осередків ніж шахи, проте провідні шашкісти України є лідерами світового рейтингу. Анікеєв Юрій чемпіон світу 2004, віце-чемпіон світу 2008, чемпіон Європи бліц 2005. Балтажи Ольга віце-чемпіонка світу 2001, бронзовий призер чемпіонату світу 1997, 2003. Белошєєв Сергій чемпіон світу з шашок -64 серед чоловіків (класика і швидкі) 2009, віце-чемпіон світу 2006. Гребенкін Валерій чемпіон світу 1998, віце-чемпіон світу 2000, 2002, бронзовий призер чемпіонату світу 2006. Макаренко Юля чемпіонка світу 1994, 1999, чемпіонка світу з швидких шашок та блискавичної гри 2003, віце-чемпіонка світу 1993, 2001, 2003, чемпіонка Європи 2002, 2007. Мотрічко Вікторія переможниця I Всесвітніх Інтелектуальних Ігор 2008, чемпіонка світу 2007, чемпіонка Європи з блискавичної гри 2008. Ткаченко Дар'я чемпіонка світу 2005, 2006, 2008, чемпіонка Світу з блискавичної гри 2007, чемпіонка Європи 2004, 2006.

В Україні федерація нараховує більше 300 гравців в го [5]. В рік проводиться більше 50 змагань за статистикою 2018-2019 років. Регулярно проводяться Чемпіонати України. Федерація об'єднує більше 20 клубів по всій Україні. Більше 130 гравців мають міжнародний рейтинг.

В Україні є дві організації як розвивають спортивний бридж української федерації спортивного бриджу (2016) і Українська Ліга Спортивного бриджу зареєстрована в Україні в 2019 році. В 2017 року в Україні створена Федерація Сянці. Ці види спорту тільки починає розвиватися в Україні.

Найбільш поширені інтелектуальні види спорту в Україні шахи і шашки, мають столітні історії розвитку в нашій країні. Шахи і шашки мають добре розроблені організаційні, науково-методичні, змагальні складові видів спорту. Спортивний бридж, покер, го, сянці – нові види,

які розвиваються в Україні. Створення онлайн версій інтелектуальних видів спорту дає можливість ширшого залучення нових прихильників і більшої популяризації цих видів. Інтелектуальних видів спорту – це добрі засоби для вдосконалення пам'яті, уваги, інтуїції, творчого мислення, витримки, наполегливості.

Список використаних джерел:

1. Белл Р. Китайские шахматы // Энциклопедия настольных игр народов мира / Пер. с англ. Л.А. Игоревского. – М. : Центрполиграф, 2001. – С. 108-112. – 318 с.
2. Куперман Исер Иосифович. Шашки на столеточной доске. – Киев : «Здоров'я», 1967. – 208 с.
3. Неолімпійський спорт: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / [С.В. Імас, С.Ф. Матвеев, О.В. Борисова та ін.]. – К.: НУФВСУ, вид-во «Олімп. літ-ра», 2015. – 184 с.
4. Про бридж. URL: https://www.bridgeclub.org.ua/about_bridge (дата звернення: 20.03.2020).
5. Рейтинг лист. URL: <http://ufgo.org/rating-list/> (дата звернення: 22.03.2020).
6. Обласні федерації шахів. URL: http://ukrchess.org.ua/kerivn_u.html (дата звернення: 24.03.2020).
7. Реєстрація спортсменів у Всеукраїнській федерації спортивного покеру. URL: <http://uspf.org.ua/2019/06/01/> (дата звернення: 24.03.2020).
8. 2008 WMSG Results. URL: <https://www.2008wmsg.org/2008-wmsg-results> (дата звернення: 24.03.2020).